

Monitor Programma Noodplan Lerarentekort

Lerarentekort basisonderwijs bekend: samenwerking blijft urgent

Monitor

Deze monitor geeft inzicht in het lerarentekort binnen het Amsterdamse basisonderwijs per 1 oktober 2023 en de maatregelen die zijn opgesteld om de tekorten tegen te gaan. Het door OCW gemeten lerarentekort voor Amsterdamse basisscholen is 18,7%¹. Vorig jaar was het tekort 16,8%². De respons was dit jaar zeer hoog; de deelnemende scholen vertegenwoordigen 97% van de leerlingenpopulatie in het primair onderwijs. Omdat de respons dit jaar fors hoger was dan in 2022, kunnen de tekortpercentages van beide metingen niet goed met elkaar worden vergeleken.

Aanleiding

Het lerarentekort blijft de komende jaren onverminderd groot. Sinds 2020 werken de Amsterdamse schoolbesturen en de gemeente Amsterdam hiervoor samen aan het Noodplan Lerarentekort. Uit arbeidsmarktonderzoek van Centerdata³ uit 2018 bleek dat in de periode 2019-2024 de uitstroom (o.a. pensionering) van leraren in het Amsterdamse primair onderwijs veel groter zou zijn dan de instroom. Daarom is een Noodplan opgesteld met maatregelen om het lerarentekort in het primair onderwijs terug te dringen. Daarbij is besloten om zo nodig ongelijk te investeren om de kansengelijkheid te bevorderen.

De afgelopen drie jaar zijn vanuit het Noodplan verschillende projecten uitgevoerd. Zo werken we al drie jaar aan het enthousiasmeren van zij-instromers om in het Amsterdamse onderwijs te werken, we werken aan mogelijkheden om met de inzet van vakdocenten slim om te gaan met de tekorten en we blijven inzetten op ontwikkelmogelijkheden voor leraren. Zonder de maatregelen vanuit de projecten zou het lerarentekort nog hoger zijn. Daarom blijven we werken aan de maatregelen om het tekort terug te dringen en werken we tegelijkertijd samen met scholen aan de beste manieren om met de tekorten om te gaan.

Doel Noodplan

Bij de start van het Noodplan hebben we de doelstelling neergezet dat in 2023 het gemiddelde tekort aan bevoegde leraren in het basisonderwijs in Amsterdam kleiner is dan 5% en is er geen ongelijkheid meer in de verdeling van het tekort. Gezien de huidige tekortcijfers zien we dat de inzet op de maatregelen langer nodig zijn dan de looptijd van het Noodplan. We zien daarnaast de tekorten nog oplopen tot 2032, ook dat is een reden om blijvend in te zetten op extra maatregelen.⁴

Definitie lerarentekort In deze monitor gaan we uit van het verschil tussen het aantal bevoegde leraren (fte's) dat momenteel werkzaam is en het aantal dat er in de ideale situatie zou zijn.

¹ Bron: Personeelstekorten primair onderwijs, OCW / Centerdata, december 2023.

² Na de sluitingsdatum van de 2022-meting bleken de gegevens van een groot schoolbestuur te ontbreken. De gemeente Amsterdam en de schoolbesturen hebben daarom de data van OCW gecorrigeerd. Dit verklaart dat OCW in 2022 een tekort van 17,6% communiceerde en de Amsterdamse schoolbesturen en de gemeente een tekort van 16,8%.

³ De arbeidsmarkt voor leraren primair onderwijs 2019-2024 Regio Noord-Holland, Centerdata, november 2018

⁴ Al met al verwacht Centerdata in de *Arbeidsmarktbarometer 2022-2032* een lichte afname van de tekorten. Zonder aanvullend beleid zal dat uitkomen op 2500 in 2026 en 7000 in 2032. In de vorige raming was dat elk jaar 2000 fte hoger. Die afname – maar nog steeds groei – komt volgens de onderzoekers door voornamelijk eenmalige groei van het aantal pabo-afgestudeerden.

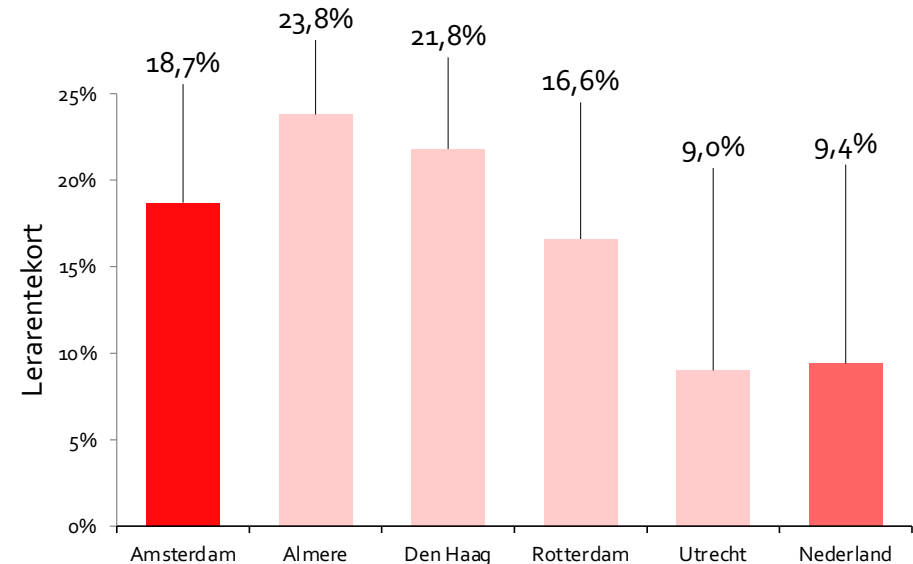
Amsterdamse lerarenagenda en Stuurgroep Amsterdamse Onderwijsregio

In juli 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de nieuwe Lerarenagenda (2023 – 2027). Hierin hebben de schoolbesturen, de gemeente en de lerarenopleidingen afspraken gemaakt over wat zij blijven doen en geïntensiveerd gaan doen om samen het lerarentekort in de stad aan te pakken. Door de gemeente Amsterdam wordt er de komende vier jaar €24 miljoen geïnvesteerd om de tekorten tegen te gaan. Daarnaast investeren de schoolbesturen zelf ook in de plannen.

In oktober 2023 is Amsterdam gestart als voorloper voor een onderwijsregio. De Stuurgroep Amsterdamse Onderwijsregio (voorheen Taskforce) begeleidt de uitvoering van de lerarenagenda. De lerarenagenda is de inhoudelijke onderlegger voor de onderwijsregio. Binnen de onderwijsregio wordt per sector samengewerkt, maar op thema's zijn ook sectoroverstijgende coalities gevormd. Deze worden ingevuld door betrokken professionals uit het Amsterdamse onderwijs.

Voor het Noodplan lerarentekort betekent dit dat we dit laatste jaar van de noodplannen gaan gebruiken om de maatregelen uit het Noodplan lerarentekort in te vlechten in de structuur van de onderwijsregio.

Het lerarentekort op basisscholen is in de meeste grote steden veel groter dan het gemiddelde lerarentekort in Nederland

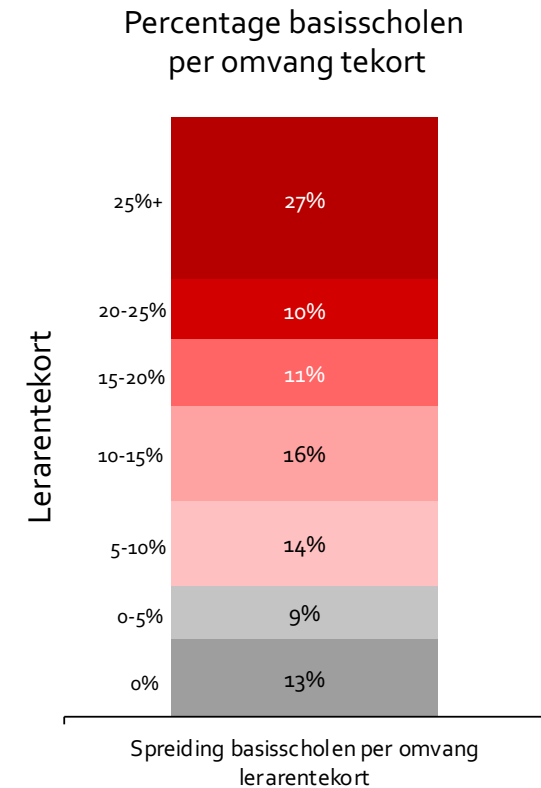
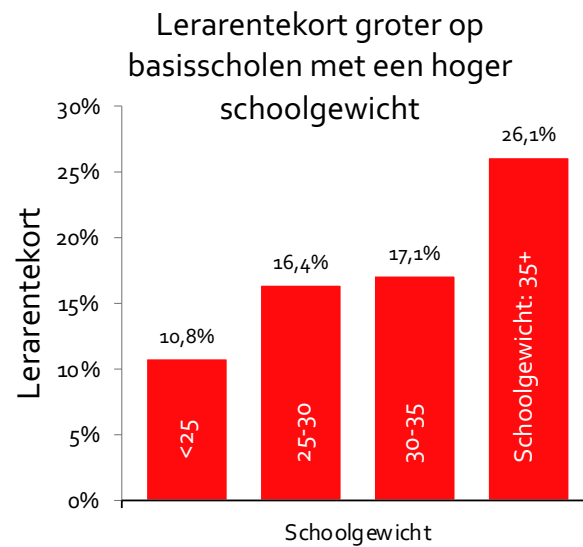
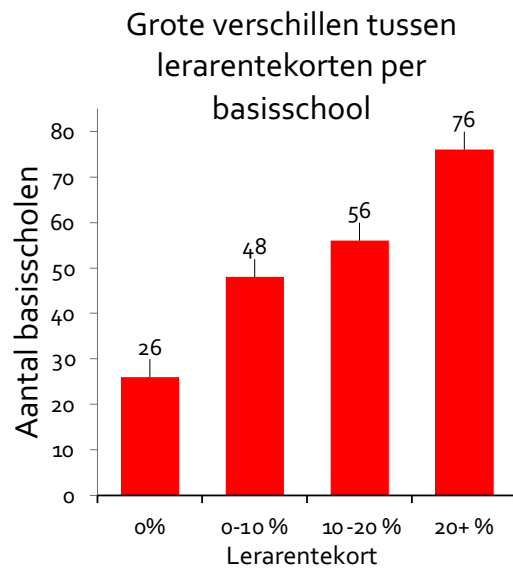
Bron: Personeelstekorten primair onderwijs, OCW/ Centerdata, december 2023

De verdeling van het lerarentekort in Amsterdam

Tekorten per school blijven ongelijk verdeeld

Het lerarentekort is ongelijk verdeeld over de scholen en de stad. Uit de linker grafiek blijkt dat er 26 scholen zijn zonder tekort, maar dat er ook 76 scholen zijn met een tekort hoger dan 20%. Uit de middelste grafiek blijkt dat scholen met een hoger schoolgewicht gemiddeld een hoger lerarentekort hebben. We zien dat de tekorten op de scholen met een gewicht tussen de 25 en de 35 wat teruggelopen zijn. De tekorten op de scholen met een schoolgewicht van boven de 35 zijn juist toegenomen.

Definitie Schoolgewicht is een maat voor de verwachte onderwijsprestaties van de leerlingen van een school. Een hoger schoolgewicht houdt in dat er meer leerlingen zijn met een risico op een onderwijsachterstand.

Bron: Personeelstekorten primair onderwijs, OCW / Centerdata, december 2023

Lerarentekort groter dan het aantal openstaande vacatures

Samenstelling van het lerarentekort

In Amsterdam is het lerarentekort in het basisonderwijs van 806,5 fte samengesteld uit 174,5 fte vacatures en 632 fte verborgen tekorten. De verhouding binnen het totale tekort tussen de openstaande vacatures en de verborgen tekorten is hetzelfde als in 2022.

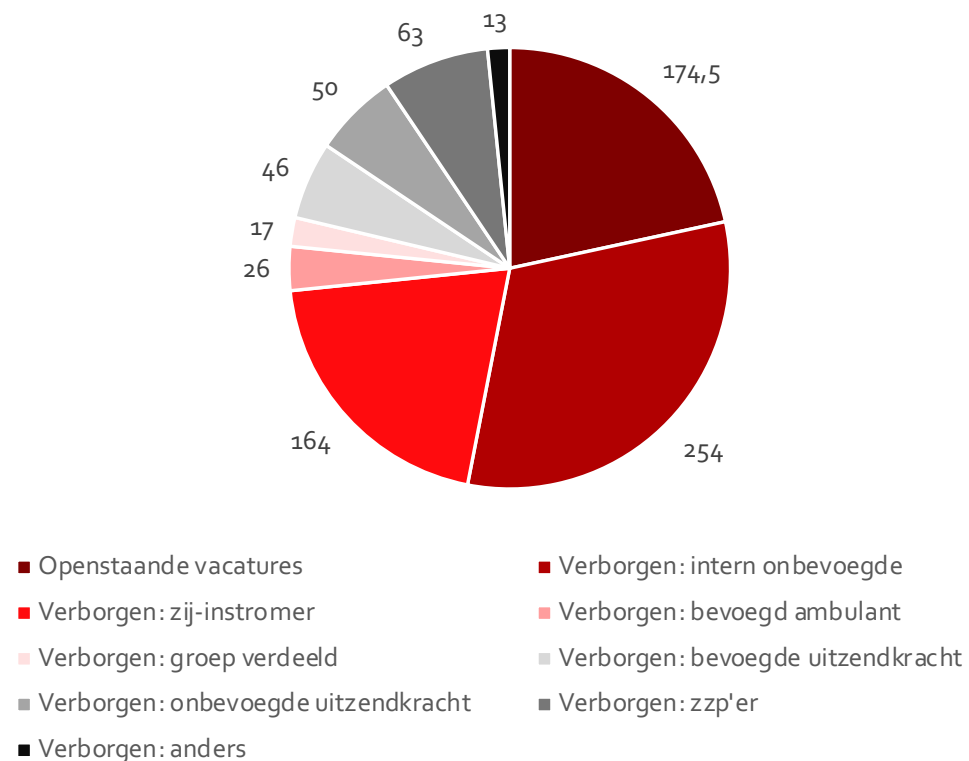
Verborgen tekorten

Een groot deel van het lerarentekort wordt, noodgedwongen, met een onbevoegde leraar opgevangen. Bijvoorbeeld door zij-instromers die extra dagen voor de klas staan of een onderwijsassistent. Of door iemand die bevoegd is, maar eigenlijk andere taken heeft binnen de school, zoals de directeur of intern begeleider van de school.

Opbrengsten van de maatregelen

Ondanks de enorme inzet van alle professionals, staat de kwaliteit van het onderwijs onder druk en houdt het lerarentekort onze onverminderde aandacht.

De samenstelling van het lerarentekort in het basisonderwijs (in fte)

Bron: Personeelstekorten primair onderwijs, OCW/ Centerdata, december 2023

Goede opbrengsten maatregelen tegen het lerarentekort

In Amsterdam werken de schoolbesturen en de gemeente samen aan een Noodplan lerarentekort. Het Noodplan omvat maatregelen gericht op vermindering van het lerarentekort, het omgaan met het tekort op de scholen, en een gelijke verdeling van het tekort in de stad. Het Noodplan lerarentekort is verdeeld in vier actielijnen:

1. Werving en behoud

- ✓ Stedelijke afspraak: De schoolbesturen monitoren binnen het BBO dat 7% van de klassen worden bezet door nieuwe zij-instromers per jaar
- ✓ Zij-instroom Pabo: in 2022-2023 zijn 161 kandidaten gestart in het Werkervarings-traject (WET) en 108 zij-instromers als Zij-instromer in Beroep (ZiB) gestart. In 2023-2024 zijn bij het eerste van twee instroommomenten 67 kandidaten gestart met het WET en 61 zij-instromers als ZiB gestart.
- ✓ Er zijn nu 152 actieve en beschikbare coaches in de stedelijke begeleidingspool.
- ✓ In 2022-2023 zijn 12 kandidaten gestart met het oriëntatietraject van tranche 3. De kandidaten hebben na afronding advies ontvangen om door te stromen naar de vakmodules, de ad PEP en de Bachelor.
- ✓ Leraar in Amsterdam, een kleurrijk beroep: Leernetwerk HR-professionals loopt dit jaar weer door, Schoolleiders Netwerk blijft groeien.

2. Omgaan met langdurige tekorten

- ✓ Inzet externe professionals: inmiddels hebben 98 scholen een account aangemaakt op het platform andersom.amsterdam. Veel scholen maken gebruik van het aanbod en zetten externe professionals in voor een deel van de lestijd, voor werkdrukvermindering en brede talentontwikkeling.

3. Monitoring en lobby

- ✓ Amsterdamse leraren ontvangen ook in het schooljaar 2023-2024 een toelage van €786 (bij fulltime dienstverband). Leraren op scholen met een hoog schoolgewicht ontvangen een toelage van €1.964.
- ✓ Vanuit de G5 wordt met het ministerie overlegd over de continuering van de convenanten voor de G5.

4. Wonen, mobiliteit en dienstverlening

- ✓ In 2022 zijn 39 woningen met voorrang aan leraren toegekend. Voor 2023 wordt een vergelijkbaar aantal verwacht.
- ✓ Voor schooljaar 2023-2024 ontvangt 1.600 fte in het primair onderwijs extra reiskosten voor woon-werkverkeer.
- ✓ De regeling voor extra parkeervergunningen bij scholen is verlengd. De gemeente gaat ruimhartig om met het verstrekken van vergunningen voor leraren. Zie: <https://www.amsterdam.nl/socialdomein/servicecentrum-onderwijs/parkeervergunning-scholen/>
- ✓ Er zijn ruim 1.000 parkeervergunningen verstrekt aan de scholen.

Deze monitor betreft specifiek het Noodplan lerarentekort

Deze monitor betreft specifiek het Noodplan lerarentekort in het primair onderwijs.

De Stuurgroep Amsterdamse Onderwijsregio, met vertegenwoordigers van de gemeente, het onderwijs en de lerarenopleidingen, zet ook maatregelen in op werving en behoud van leraren en schoolleiders in het primair én voortgezet onderwijs. Het complete programma is te vinden op amsterdam.nl/lerarenagenda.

Colofon

Stuurgroep Programma Noodplan lerarentekort
(BBO en gemeente Amsterdam)

Contact: info@bboamsterdam.nl of
lerarenagenda@amsterdam.nl

